

Motion

1975/76:1238

av herr Gernandt m. fl. om godkännande av THX-preparatet som naturmedel för injicering

Allmänheten och dess valda politiker vill gärna känna respekt för socialstyrelsens ställningstaganden till den rigorösa läkemedelskontrollen och till sjukvårdslagstiftningen. Men i fråga om de s. k. naturmedlen är opinionen mot socialstyrelsens ställningstagande mycket stark. Inte minst den kontroversiella frågan om thymusextraktet THX har engagerat många människor – såväl de som har blivit behandlade därmed som alla övriga som på längre eller närmare håll menar sig ha skäl uppfatta THX som verkingsfullt.

Huruvida komponenter i extraktet – i den form som det framställs under benämningen THX – stimulerar till bättre immunitetsskydd eller har annan gynnsam terapeutisk verkan har ju länge varit omstritt. Men då det allt oftare från forskarna framkommer positiva synpunkter på läkemedel som har samband med thymuskörteln – men som avses renodlas under mera sofistikerade former än THX – så kan väl ingen anse annat än att upphovsmannen och förkämpan för THX måste ha rätt i grunden.

Situationen i dagsläget

I dagens påfrestande sjukdomssituation bör det väl vara angeläget att utnyttja alla rimliga tillvägagångssätt för att hålla människor friska. I grunden strider det mot den europeiska sociala stadgan, som även Sverige har anslutit sig till – och även mot allmänhetens sunda förnuft – att vägra sjuka människor valmöjlighet i fråga om medel och metoder för att bli friska. Till detta resonemang kan naturligtvis fogas att patienten själv inte har erforderliga kunskaper om vad som verkligen är lämpliga medel och metoder för behandlingen. Men om ett patientönskemål kan effektueras i gott samförstånd med legitimerad läkare får saken anses komma i ett annat läge.

THX har givits i flera miljontal injektioner, varav endast ett ensiffrigt antal allvarligare infektioner har förekommit. Flera tusental patienter anser sig ha uppnått gynnsamma resultat med extraktet. Flera hundratal läkare följer troligen med intresse utvecklingen. Flera tiotal riksdagsledamöter agerar numera för att THX skall vara tillgängligt även i fortsättningen. Men *en* myndighet sätter sig envist emot detta – socialstyrelsen.

Det är möjligt – men inte säkert – att socialstyrelsens läkemedelsbyrå har rätt och gör rätt med avseende på THX. Man stöder sig på bl. a. gällande lagstiftning. Men opinionens företrädare vill nu stöda sig på humanitära känslor för ett stort antal patienter – de många som inte har funnit något

annat verksamt medel. Det är ännu inte känt hur verkningsfull den thymusbaserade farmaceutiska specialitet som AB Kabi skall framtaga blir för de olika sjukdomsbilder som med THX har behandlats med påstådd framgång. Det frågas också när AB Kabis produkt är färdigprovad och tillgänglig i praktisk sjukvård.

Ännu en chans för THX

Socialstyrelsen – och senare naturläkemedelsutredningen – har i egna förslag förordat viss utprovning av bl. a. naturmedel enligt följande:

1. Socialstyrelsen har i skrivelse till socialdepartementet den 5 december 1974 framhållit det angelägna i att undersökningar kommer till stånd i syfte att "värdera de metoder som av den icke auktoriserade medicinen förts fram som medel att hjälpa även svårt sjuka människor till hälsa". I skrivelsen betecknas sådana undersökningar som försöksverksamhet.

Det framhålls att socialstyrelsen önskar få till stånd ett mer principiellt ställningstagande från departementet till styrelsens möjligheter i detta hänseende.

2. Naturläkemedelsutredningen föreslår i betänkandets sammanfattning bl. a. att en brett upplagd undersökning av förekomsten och användningen av naturläkemedel i Sverige snarast bör igångsättas. Denna bör ske i intim samverkan mellan läkare och patienter som använder naturläkemedel. Läkare som i sin verksamhet träffar på fall av användning av naturläkemedel skall anmäla förhållandet för socialstyrelsen som i sin tur bedömer huruvida preparaten bör bli föremål för forskning för eventuell framtida registrering.

Forskningen skall anförtros sjukhus, vetenskapliga institutioner eller experter och således inte bedrivs av socialstyrelsen själv.

3. Utredningen föreslår att begreppet naturläkemedel slopas och kalla i stället sådana medel för naturmedel samt föreslår vidare att dessa medel omedelbart undantages från läkemedelsförordningens tillämpningsområde. Undantaget föreslås gälla medel som ej innehåller något ämne med känd skadlighet vid användning på människa eller djur, dock inte preparat avsedda att tillföras kroppen genom injektion.

Med stöd av socialstyrelsens och naturläkemedelsutredningens egna aktiviteter och uttalanden enligt ovan bör följande förslag kunna anses vara fullt realistiska:

THX måste i grunden anses vara ett s. k. naturmedel genom dess ursprung och dess enkla beredningsform. Som sådant skulle det alltså vara fritt enligt naturläkemedelsutredningens förslag. Då är det sättet att tillföra preparatet – injiceringen – samt att det anses vara läkemedel som lägger hinder i vägen.

I detta sammanhang kan påminnas om att naturläkemedelsutredningen föreslår att ett annat kontroversiellt preparat av natursubstans – även detta

avsett att injiceras – "blir föremål för föreskriven läkemedelskontroll utan att anmälan till registrering förbindes med sedvanlig avgiftsskyldighet".

När det gäller hygienien vid framställning och injicering av THX bör det vara förhållandevis enkelt att uppnå fullt tillfredsställande hygienstandard. Under återopande av socialstyrelsens vilja att få föranstalta om undersökningar i syfte att värdera vissa metoder ligger det utomordentligt nära till hands att föreslå THX-preparatet till just sådan klinisk försöksverksamhet. I annat fall skulle THX – genom socialstyrelsens senaste agerande i frågan – helt komma att undantagas från den möjlighet till bedömningar jämte eventuell forskning vid sjukhus, vetenskapliga institutioner m. m. som naturläkemedelsutredningen föreslår.

Socialstyrelsens läkemedelsbyrå har alltså här en möjlighet att – utöver den genomförda THX-utredning som huvudsakligen studerade visst journalmaterial – föranstalta om noggrant utförda kliniska prov.

Med frivilliga och av läkare utsedda patienter – där ett läkemedelsval talar för att prov med THX inte kan vara skadligt – bör sådana kliniska prov vara värdefulla, förhoppningsvis för både patienter och intresserade läkare-forskare. Det förhåller sig kanske så att thymusextraktet är verkningfullt just i denna enkla beredningsform?

Allmänheten förväntar sig att den av socialstyrelsen i december 1974 önskade försöksverksamheten verkligen påbörjas. Vi föreslår därför att ovannämnda försöksverksamhet snarast får börja med THX. Den allmänna uppmärksamhet som i THX-frågan har visats från andra länder samt det allmänt stora forskningsintresset med avseende på thymusbaserade medel på olika håll bör förplikta socialstyrelsen till ett positivt ställningstagande i frågan. Är verkligen sista ordet sagt från socialstyrelsens sida?

Beträffande naturmedel och naturmetoder i övrigt så har det även väckts ett antal motioner om vidareutbildning av läkare, stöd till hälsohem och andra utövare av naturmetoder, ett kontaktorgan vid socialstyrelsen för allmänheten m. m., vilka kan sägas ha viss anknytning till föreliggande motion.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening till regeringen uttalar att

1. socialstyrelsen bör meddela tillstånd att THX-preparatet tills vidare får framställas och användas i praktisk medicinsk verksamhet under betryggande hygieniska och kliniska former,

2. socialstyrelsen i övrigt bör tillmötesgå de framställningar beträffande försöksverksamhet med THX-preparatet som i motionen förespråkas.

Stockholm den 27 januari 1976

ANDERS GERNANDT (c)

MÄRTA FREDRIKSON (c)

ULLA EKELUND (c)

SVEA WIKLUND (c)

BENGT BENGTTSSON (c)

i Göteborg

ÅKE POLSTAM (c)

OLLE ERIKSSON (c)

i Ulfsbyn

ALMA OLSSON (c)

i Helsingborg

MAJ PEHRSSON (c)

SONJA FREDGARDH (c)

RUNE TORWALD (c)

MARIANNE KARLSSON (c)

KERSTIN G. ANDERSSON (c)

i Hjärtum

PÄR GRANSTEDT (c)

ARNE MAGNUSSON (c)

i Nennesholm

BERTIL JOHANSSON (c)

i Växjö